Ч. 25. Чернівці, субота дня 22. квітня (4. мая) 1895. Рочник XI.

Передплата
на „**Буковину**“ разом з ілюстр. додатком „**Неділя**“ виносить:
на цілий рік 10 зр — кр.
„ чверть року 2 „ 50 „
„ місячно — „ 85 „
для заграниці 15 рублїв або 24 франків.
Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч.17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ:
у вівторок, четвер, суботу і недїлю.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2), куда **всї** дописи адресувати належить. — Бюро редакциї отворене щодня від 8. рано до 8. вечером.

Короткий погляд на теперішне політичне положенє.

III. Мусимо тут вказати також і на антисемітский рух, який прибрав послїдними часами більші розміри, особливо у Відни і других нїмецких містах.

Антисемітский рух, або борба против жидів, не є щось нового. Подібну борбу проваджено в давних часах цїлими віками в цїлій Европі, а особливо в нїмецких краях з найбільшою завзятостию. Але тодї ся борба мала чисто релїґійний характер. Теперішний характер сеї борби є більше полїтично-суспільний закраскою расової нетерпимости. Антисемітам ходить тепер іменно о те, щоби відобрати жидам забезпечені їм конституцийними уставами полїтичні і суспільні права, унеможливити тим способом їх вплив на уставодавство, на державну і автономічну управу, і витиснути їх із користного становиска, яке заняли особливо в торговельнім і промисловім сьвітї.

Не дасть ся заперечити, що сей теперішний антисемітский рух противить ся всяким конституцийним уставам і не має ниякої гуманної підстави. Престрастну расову борбу годї оправдати із етичного, правдиво людского становиска.

Жиди завдячують свою перевагу в торговельнім і промисловім сьвітї свому промисловому спритови, взірцевій пильности, точности і солїдарности. Кождий і найбіднїйший жид старає ся всїма силами о просьвіту своїх дїтий, а вже саме промислове занятє робить его спритнїйшим, а по части і хитрійшим. Помимо того є в сьвітї дуже богато жидів, що терплять найбільшу нужду. Є отже у жидів, як у кождого иньшого, відповідно розвитого народу, люди богаті, середно заможні і бідні; є між жидами люди чесні і нечесні, люди добрі і злобні. Так само можна тепер подибати дуже часто і між нежидами людий проворних і немилосерних лихварів, що вміють перехитрити і кождого найспритнїйшого жида.

Конкуренцию з жидами годї отже поборювати пристрастною расовою борбою, се цїлком нелюдский, се дикий спосіб. Годї на раз пожерти всїх жидів. Для видержаня конкуренциї з жидами є иньші, моральнїйші способи, а то: просьвіта, пильність, солїдарність і розвій промислового житя між иньшими народами-нежидами.

Коли зберемо в короткости те, що ми дотепер сказали, то вийде з сего ось що:

Напружені відносини між декотрими европейскими державами, о котрих ми на вступі згадали, а в наслїдок сего непевне загальне полїтичне положенє, дальше живійший національний рух, особливо в тих краях, де живуть ріжні народности, сполучений з пристрастною борбою, як у Чехах; більший натиск социяльного руху, що викликало питанє нової устави виборчої і заступництва робітничої кляси, сполучений з теперішною антисемітскою борбою — а на конець всїх перестрашаючий тероризм із сторони нїгілїстів і анархістів — се все витворило дуже тяжку задачу для керманичів державних і вимагає від них дуже великої і розважної працї.

У нас, в нашій австрийскій державі утруднене хосенне кермоване полїтично-суспільними справами ще крім того в великій мірі і ріжнородний склад, котрий дотичить нетілько національної ріжнородности, але і просьвітного і культурного розвою поодиноких народів. Полагодити тілько важних і дразливих справ, прояснити і поборотн всї противні погляди, усунути всї фізичні і материяльні трудности, се може тілько таке правительство, що з'уміє з'єднати собі прихильність і забезпечити на довший час сильну підпору із сторони впливових чинників цїлої суспільности.

---

4) **Дїд Славир а дїд Пухир.**

З моїх споминок.

Написав О. Я. Кониський.

(Конець.)

В кілька тижнїв приходять они до отця Корнїя: той радить їм піти до мене, щоб я „розібрав їх по плану.“

— Нї, се нам не рука, — каже Славир.

— Чому? — питає отець Корнїй: він же (себ то я) людина письменна, по плану розбере і роскаже вам.

— Може оно й письменне й друковане, за все таки нам не рука до його ходити за порадою — каже дїд Степан.

— Не тямлю, чому?

— Да тому, панотченьку, що оно, бачте, ще блазня (менї тодї минав 36-ий рік); що оно проти нас?!

— Ну, в суд ідїть.

Демян махнув рукою!

— Знаю я ту сїпацьку правду, бодай би она скисла укупі з сїпаками!

На провеснї Демян занедужав. А тут прийшла певна звістка, що у нас у повітї заведено нові суди, „да такі суди, що судити-муть вже не сїпаки, а мирові судії; они не судити муть, а мирити-муть. та все по правдї, по божій.“ О-тут то ота межа, властиво „сїно з чужої сїножати“ і замулило дїда Степана.

Йде він за порадою знов до отця Корнїя.

— Що дїяти? питає — треба до нового судії поспішати; а то, не дай Боже, Демян помре, да як оно тодї буде? Я, — каже Степан — так і зістану ся з гріхом за те сїно.

-- Спокутуєш перед Богом — каже отець Корнїй.

— Не дійшовши правди не можна й спокутовати. Може за мною й не покажеть ся гріха? Може гріх за Демяном?

— Так Демян його й спокутує.

— А як же він, лежачи в могилї, довідаєть ся, чи за ним, чи за мною гріх? Хто без його отут стане за його?

— Бог розбере і розсудить...

— Бог, кажете ви... Гм! Бог не в своє дїло не вмішаєть ся... Єго дїло — гріхи наші. Се так; а сором перед людьми хто з мене здійме? От, бачте! оп! де сила!.. Перед Богом і ви, панотченьку, за мене заступитесь, помолитесь; а перед людьми як?.. Скажуть: на старости лїтах на чуже сїно покваиив ся... Еге! дак хиба се малий сором? Виходить на те, що треба йти до судї. Цар, кажуть, звелїв судіям щоб они усїх людий однаково розсуджували по правдї і щоб правда була про всїх людий однаково, Божа правда .. Треба, значить, поспішати... Зараз пісдї Великодня піду...

Тимчасом дїд Демян одужав. Степан радїв тому невимовно.

На провідному тижнї в середу бачу я з свого саду: Демян заходжуєть ся набивати перерiз; утори за зиму в погребі згнили, дно випало; треба було наново заднити.

Майструє Демян. Під повітку до його прийшов Степан. Привитали ся: люльки запалили.

— Чи чув ти, Демяне, які тепер нові суди заведено? — питаєть ся Славир.

— Чував... еге! от тобі й не вгадав! чи розмір отсе мій зневірив ся; чи рука в мене не туди взяла... покоротив.... треба клепку спустить ..

— Ти бо, Демяне, слухай що я кажу: перерiз не втече...

— Слухаю, кажи; що рам таке?

— Ота межа наша... оте сїно, що я вкосив ся... Треба би нам довести справу до краю.

— Час би вже й давно...

— Дак ти-ж нездужав...

— Та нездужав же... Хе! матери його лихо! Треба нову клепку; цїла клепка згнила....

— Ось покинь бо ти перерiз да слухай сюди...

— Кажи-говори; я й робитиму і слухатиму., Се ти про межу?... добре!... треба до правди дійти.

— Люди кажуть: сама Божа правда в нових судах .. дак от би й нам...

— Позивати ся? Тю-тю на тебе!

— Не тюкай, а то і я тюкну да ще й свисну!...

— Свищи, не свищи, а не буде жаба в борщі; то так і оті суди твої! Знайшов де правди шукати! в судах!..

— Не кажи так; треба-б спробувати... Ось ходїм лишень до судї.

— Тривай, треба впорати ся з кадовбом: судя не втече; а кадівб, бачиш: без дна; клепки розгублять ся; де я тодї їх шукати-му?

Се мусить бути першорядною найважнійшою засадою кождої рационально̂ї державно̂ї управи, та власне на підставі сеї засади покликано теперішне коаліцийне міністерство. Що визначні партиї в раді державній, котрі завязали теперішну коаліцию і на котрих оперло ся теперішне правительство, представляють в самій річі абсолютну більшисть виливових чинників ці̂лої теперішної суспільности нашої держави, о сім чей-же ні̂хто сумнівати ся не буде. Другої поважні̂йшої коаліциї годі тепер собі і подумати; бо-ж кождий, що зріло слідить ці̂лий природний розвій людского житя, мусить признати, що всякі такі пристрастні елементи, ак: Молодочехи, антисеміти, або навіть німецкі націонали, ці̂лком неспосібні до сконсолі̂дованя державної сили, отже й неспосібні кермувати державною управою. Розвій людского житя і всіх дотичних відносин, іде своїм природним ходом, а всяке salto-mortale тут не на місци. Кожде нерозважне, пристрастне, авантуриче поступоване можна безуспішно переплатити власним житем, або мусить оно спинити пожаданий скорший природний розвій людских порядків.

Коли отже зважить ся, що теперішне наше міні̂стерство оперло ся на найсильні̂йших чинниках нашої суспільности, то можна надіяти ся, що теперішне міні̂стерство удержить ся довший час при кермі нашої держави. Можлива зміна осіб, але ці̂лком неможлива зміна проґрами або системи. На се вказує також і саме проґрамове заявлене сего міні̂стерства, де сказано виразно і ці̂лком рационально, що теперішне правительство буде поступати отверто і по правді, та що вибрало собі для своєї преважної праці із двох доріг, якими іде теперішний дух часу, довшу, але безпечнійшу дорогу „реформи“; бо другою дорогою, дорогою ці̂лковитого перевороту, тяжко дійти до певної мети, тай збудувати тривкий і сильний державний будинок.

Що теперішне правительство держить ся по змозї повисшого проґрамового заявленя, о сім сьвідчить ці̂лком наглядно велике число уставових проєктів для важних реформ, як реформа валюти, реформа устави виборчої і податкової, реформа карного права і цивільної процедури, удержавнене зелізниць і т. д. Над всїма тими реформами застановляє ся вже тепер рада державна і то лиш з ініцияти̂ви самого правительства.

Притім старає ся теперішне правительство також по змозї полагоджувати для народного розвою необхідно потрібні, отже, можна сказати, пекучі національні справи. Теперішне правительство старає ся також щиро о піднесене загальної просьвіти і економічного добробиту. Таку совістну працю повинні підперати всї люди доброї волї, всї люди прихильні для ці̂лої людскости. Для того тілько ці̂лковите незрозуміне річи або безграничная злоба, могли закинути Русинам так званого „нового курсу“, недозрілість або підлий самолюбний сервілїзм за те, що они прозрівши ясно ці̂лу політичну ситуацию в найлїпшій вірі підперали теперішне правительство.

Тенденцийність такого закиду стане ясно перед очима, коли зважить ся, що ні проводир, ні хто другий з противної партиї не поставив лїпшої проґрами і не доказав єї більшої успішности для загальної людскої справи.

Про нашу питому галицку і буковиньску політику, як взагалі про теперішні політично-суспільні відносини на руских землях, поговоримо ширше пізнійше.

Перегляд політичний.

Палата послів продовжала 30 с. м. дебату над реформою виборчою. Слідуючого разу буде вести ся дебата над оподаткованем зелізниць. — Пос. Пацек поставив пильне внесене, щоби найвисшай трибунал рішив, чи не нарушає ся прав посольских, коли конфіскує ся невписані до протоколу бесїди виголошені в парляменті в неміцкій мові, а відтак, щоби в сій справі ухвалити окремий закон. — В імени коаліциї заявив пос. Єнджейович, що ся справа надто важна, щоби єї на однім засїданю передискутовати; треба до сего більше часу, отже коаліция спротивляє ся пильности внесеня. При голосованю відкинено пильність.

В комісиї для реформи виборчої хотїли вибрати члена для субкомітету на місце Дінавльного, але его сторонники вийшли і тим здекомплетували комісию. На посла Лупула впало 15 голосів, отже він не дістав абсолютної більшости. Лупул заявив, що взагалі під такими обставинами не може приняти вибору. Посол ґр. Коронїні заявив, що роботи в субкомітетї вже так далеко досніли, що той комітет в скорі зможе здати справоздане з своєї діяльности.

Зачувати, що церковно-політичні предложення стануть на порядку дневнім палати поослів аж в другій половині мая.

В російскім міністерстві війни ведуть ся тепер наради над зміною мундурів в російскім войску. Передовсім мають бути знесені дотеперішні баранячі шапки, котрі на лїто були за тяжкі а будуть заведені шеломи з дашками, мабуть на лад німецких пікельгавб. Плащі і кабати официрскі мають бути також змінені. Доси, як звістно, було войско російске умундуроване трохи віби на лад народний, що завів був померший цар. Тепер мундури будуть змінені на лад західно-европейский і о стілько ся справа має значінє політичне.

Сербска скупштина вручила дня 29. квітня в повнім числї королеви адресу, а той приняв єї з подякою. Адреса скупштини парафразує тронову бесїду і зазначує то, що насильне видалене родичів короля з краю було встидом і ганьбою для Сербів. Скупштина рaдує ся з того, що родичам короля вернено їх права і висказує правительству своє повне довіре та бажає, щоби непевність в веденю діл державних раз скінчила ся.

— Ти упораєш, Демяні...

— І не думаю; а кажу: повремени.

— Ніколи временити; лїто не за горами; прийде робоча пора, тоді не до того..

— Вже-ж і я кадовба не покину.

— Коли так, так я й сам стежку знайду.

— Отак би й давнійше! Іди, да не барись! Вернувшись і мені скажеш, як там оно було....

Степан пішов. Проходив цїлих три днї. Таки далеченько було до суді: верстов з 15 було.

Демян аж занудив ся вже без його. Та таки й кортїло йому знати, що скаже судя. „Ну що — казав він отцю Корнїю — що як судя скаже, що Степан в моє не вкосив ся? що тоді?

— Нїчого.

— Як то, панотче! нїчого? Тоді, значить, я вклепав ся тай Степана обклепав....

— Неумисне помилив ся...

— Отакий старий тай помилив ся! Чи то-ж не сором перед людьми?!

Нарештї на третій день, так вже присмерком вертасть ся Степан. Демян давно вже сидїв біля брами на колоді, та визирав його.

— Добрий вечір...

— Добрий вечір! сїдай з дороги та спочинь Степане! Либонь ноги втомили ся.

— Не без того.

Степан сїв; глянув в гору, навкруги і зїтхнув.

— Був? — питає Демян.

— Був.

— Бачив?

— Бачив.

— Самого?

— А вже-ж не саму.

— І говорив?

— Все до чиста росказав.

— А він?

— Він?

— Еге... що сказав?

— Бодай би я був на той час оглух...

— Іш! що-ж там таке? говори!

Степан мовчить. Демян спотерігає його, хоче вгадати, що сказав судя. Нарештї подає:

— Дак що-ж він? погано?..

Степан махнув рукою і мовив:

— Лучше не питай!

— Я й сам знаю; хочеш скажу?

— А ну, ну! кажи!

— Сказав: дурні ви!

— Так!... так... як же се ти вгадав? Наче там був да сам чув?

— З очий з твоїх вгадав... А ти-ж йому?

— Нїчого.

— Не сказав, що сам він дурень?.

— Шди вже, ти скажи.

— Таки справді не до пуття ти зробив, Степане. Пійшов у суд правди шукати. Коли вже її не здобули ся ми в громаді, дак де вже її знайдеш у суді!! Бач, на моє й вийшло! Ноги дурно набив.

— Але-ж! — як же оно далї буде? Чи вкосив ся я, чи не вкосив ся? кажи!

— Вкосив ся..-

— А я кажу: не вкосив ся!

Довго змагали ся діди мої і стали на тому, що коли лїтом вода на болотї не висохне, так зараз після Іллї викопати біля того місця, де межа, рів, спустити туди воду і „знайти“ межу.

Не стало ся так.

Якось зараз після зелених сьвят дід Степан заходив ся навертати млин, повернув колоду раз, другий, а за третим, дручок — лулусь! дід грудьми об суху землю, та вже й не вставав. Привезли його до господи вже без язика; внїмів. Покликали отця Корнїя, ледви встиг запричастити... Проковтнув Степан причасте і Богу дух віддав...

Страх як зажурив ся за ним Демян! Скоро встав, отсе, зараз до Степана на могилу: не йде він, а якось суне, наче хмарою повитий!... аж твар йому почорніла. Тяжко сумовав, тяжко журив ся; та не довго. В перед-день Петра й Павла і діда Демяна провели ми до тої-ж господи, де вже покоїв ся дід Степан. Положили їх: труна об труну!

Київ 1895 р.

Центральний комітет сербскої лїберальної партиї взивав лїберальних послів, щоби зложили свої мандати, а коли они не послухали ся, виключено їх з партиї. Через те заостренний роздор між лїбералами, і около 30 найповажнїйших лїбералів хоче заснувати нову партию під проводом бувшого президента мінїстрів Авакумовича.

З Йокогами доносять, що Росия, Франция і Німеччина не запротестували формально против хіньско-японьского договору, лиш вручили меморият, в котрім дають Японови дружну раду. На острові Формоза мали вибухнути великі розрухи, а німецкий корабель воєнний наплив туди, щоби дати потрібну поміч проживаючим там Европейцям.

Дрібні вісти.

Память Т. Шевченка обходили й Українцї в Росиї. Ми в однім з попередних чисел подали таку звістку з Петербурга, а тепер хочемо про се сьвято де-що обширнїйше сказати. В Петербурзї зібрав ся гурток щирих Українцїв під проводом „дїда Данила“ Мордовця і артиста Микешина на той вечер. Визначно відбивали ся українські народні строї від вялих і некрасних „прикрашень“ петербурских женщин. На лицях всїх видно було тугу за рідною землею, все віяло теплом і любовю. Виступив хор, залунала рідна пісня „Слава нашим козаченькам“; „Сива зазуля“ і и., а оплескам не було кінця. Слухачі не могли налюбувати ся сим гарним сьпівом і все кликали „ще раз, ще раз“. Виступив на естраду „дїд Данило“ а за ним і иньші що бесїдники і спімнули великі заслуги кобзаря. По вечерку зійшов ся тїснїйший гурток при вечері а всї мови — хоч і по росийски — були присьвячені памяти Тараса Шевченка і Костомарова. — Також Українцї в Катеринодарї — як доносить „Зоря“ — почтили память Шевченка вечером за ініцият‌ивою д. Е. Вечер відкрито бесїдою (в росийскій мові!), в котрій висказано радість, що й в Катеринодарі Чорноморцї справляють Тарасове сьвято. Наступили деклямациї („Черпець“, „У Вільні городі“ „Сьвято в Чигиринї,“ „Во Iудеї во днї они“) і сьпіви („Думи мої“, „Ой бре, море, бре“ і т. д.) Вкінци відделямовано ще деякі поезиї власного утвору. Вправді Чорноморцї сьвяткували то велике сьвято, але до видання українських книжок, дозволених урядом, і їх ширення між народом не хотїли взяти ся. Сумне сьвідоцтво виставили собі катеринодарскі Українцї, справдї „славних прадїдів великих правнуки погані“.

Дивна льоґіка. „Громадский голос“ нападає в дуже невідповідний спосіб на Є. Е. митрополита Сембратовича, взиваючи єго, щоби він був за безпосередним тайним голосованєм. А „Дѣло“ не знає, що на то сказати, лише вміє „виразити жаль і біль, що „новий курс“ полїтики рускої такі сумні веде за собою прояви“. Злучіть же тепер понятє „новий курс“, так як остатними часами его розуміють і радикальну лайку на митрополита, що має бути наслідком „нового курсу“ — і будете мати взорець, як не повинна виглядати льоґіка здорового чоловіка. А то справдї виходить з такої дивної льоґіки знана пословиця: Лїз на грушку, рвав петрушку...

Зновили казку черновецкі а за ними львівскі москвофіли, та ще й видрукували єї, що черновецкі „новоеристи“ закладають власну друкарню, на котру мають дістати фонди від іредентн з Росиї(!). Вже й визначили їй страшну цїль, нївечити Росию... Справдї, москвофіли більше знають ніж самі „новоеристи“ черновецкі. Ми звістно, дуже раді би мати власну друкарню, та від охоти до дїла занадто далеко. А коли-б нам за кілька лїт і довелось єї мати, то ужили-б єї на хосен для свого народу, а не на нищенє Росиї, котрої одна друкарня певно не знищить. Чутка ся пішла мабуть з того, що ми не єсьмо в тім щасливім положеню, щоб наша часопись могла друковати ся в митрополичій друкарни, так як „Буков. Вѣдомости“, і ми мусимо до якогось часу боротись з великими технїчними перепонами при друкованю нашої часописи, котрі стараємо ся чим скорше усунути.

По чиїм боцї правда? В числї 16-ім „Буковини“ згадували ми, як „Буковинскй Вѣдомости“ безпідставно накинули ся на посла Піґуляка з причини отвореня читальнї в Старих Мамаївцях та ще й урадували ся, що за мниму обиду чести жандармів суд засудив несправедливо п. Піґуляка на 5 злр. кари. („Буковиньскй Вѣдомости прибільшили сю кару на три днї арешту для більшого ефекту). Тимчасом та справа скінчила ся тепер так, що хоч п. Піґуляк сам не робив рекурсу, суд узгляднив єго недугу, задля котрої не міг явити ся на розправі, і вназначив другий речинець, на котрім у в і л ь н и в є г о з о в с і м від вини. Показало ся, що жандарми хоч були при зброї, при тім пригоді, але не були в службі і не мали права являти ся на зборах читальнї, котрої правительство не заборонило. Тому судя відкинув їх скаргу о обиду чести і ще буде доходити тепер справу провини самих жандармів. Нашї люди повинні знати, що жандарми не сьміють ставити ніяких перепон при завязуваню і веденю читалень, отже нехай не лякають ся ложних поголосок в „Буковинскихъ Вѣдомостяхъ“, ко рим радимо змінити свій титул на „Фальшиві Відомости“.

Мощі бл. п. Омелян Огоновского будуть заходом родини перенесені в другій половинї мая с. р. до мурованого гробу. Рівночасно поставлять на гробі незабутного покійника гарний памятник.

Фальшиві одноґульденївки. В Будапештї появили ся в обізї в більшій скількости фальшиві срібні ґульдени. Ті монети вибиті з металю брітанія і мають дату 1885 року. Фальсифікати легко розпізнати, бо їх фарба замітно сїра, написи на березї монети нема, відтиски невиразні і вага виносить 9 ґрамів. Фальсифікати австрийского чеканя, т. є. мають орла, а те корону.

З нагоди І. мая відбула ся у Відни 47 зборів социялїстичних. Збори відбували ся спокійно. По зборах около 2000 робітників прийшло перед порлямент і кричало: „Дайте нам право голосованя!“ Потім удали ся они до Пратеру — В цїлїй Австриї відбули ся збори спокійно з винятком в Будапештї, де товпи народу мусїла розігнати полїция.

Борба ґр. Толстого против горівки. Росийский писатель ґр. Лев. Толстой проголошує вже від давних лїт у своїх тенденцийних повістях моральні науки, від котрих сподіє ся для суспільности спасения. Звістно, боре ся передовсїм з горівкою. В найновійшім часї написав Толстой драму в шістьох актах під заголовком „Перший ґоральник“ або „Як дїдько собі хлїб заробив“. В першім акті бачимо мужика, що то тяжкій праці їсть кусень сухого хлїба. А тут краде сей хлїб „малий дїтько мужиків“ в тїй цїли, щоби мужик зачав клясти, але той лише каже: „хай єму на здорове“. Малий дїтько розповів цїлу пригоду старшому сатанї, але сей з него не задоволений і дає єму три лїґа часу, щоби росийских мужиків собі позискав. Дїтько наняв ся у мужика за наймита і жнива удають ся дуже завдяки ріжним чарам. Мужик розбогатів і не знав, що з тим житом вже робити, так богато єго було. Тоді порадив єму дїтько, щоб зробити з того жита напиток. Дїтько зробив горівку і она всїм засмакувала; лише старий батько остерігав родину перед тим напитком. Мужик зубожів, чим раз низше падав в своїй неморальности, привик з часом до сварнї і брехнї. — Сим сатана був вже задоволений і сказав: „Нехай они відтепер привикнуть до горівки, то будуть на віки нашими“. Казка се така сама, як у нашого народу.

НАУКА, ШТУКА і ЛЇТЕРАТУРА.

На конкурс, розписаний сего року редакцию „Зорі“, наслїло 11 оповідань і одна поема. Оповіданє мають заголовки: Хатка в балцї, Весняні бурі, Задля загального добра, Ґрадобур, Перша заповідь церковна, З єї дневника, Олюнька, Золоте серце, Роман князь галицкий, Бобо і Розійшли ся, а поема зве ся: Сирота. До оцїнки праць запрошено д-ра Івана Франка, др-а Ол. Колессу і проф. Василя Білецкого.

Премією з **фондациї Степана Дубравского** наділив виділ тов. Просьвіти працю адвоката д-ра Чайковского ч. з. „Образ гонору“, узнавши, що ся праця в формі популярного оповідання містить в собі важну науку для люду, а притім єсть гарною студиєю з житя нашого народу. Нагороджене оповіданє вийшло вже з друку коштом Просьвіти.

Франтішек Ржегорж, звістний етноґраф ческий і щирий прихильник нашого народу, помістив в числї 22-ім Svetozor-а з сего року замітку п. з. Na rusinskem hrbitove (кладовищи) o Velikonocich, поясняючу шість характеристичних фотоґрафічних знимків. Перша фотоґрафія з Волунева в повітї жидачівскім представляє задушне богослуженє під голим небом, а дальше пять з Денисова в повітї тернопольскім представляють читане евенгелія на гробі, молитву селян за померших, розмову на гробах по молитві, жебраків і жебрачок, дожидаючих милостинї, вкінци обділюванє жебраків милостинею.

Юрия Федьковича оповідане: „Три, як рідні брати“ вийшло в Москві в росийскім перекладі Н. Златовратского. Друковано єго там в 12.000 примірниках! У нас би тілько не розкупили.

Твори Квітки-Основяненка, як доносить „Зоря“, набувають в Росиї все більшої та більшої популярности, — час робить своє, хоч як вороги нашї старають ся притлумити все українське. Часопись „Южный край“ каже, що видане тих творів, зроблене харківским повітовим земством, беруть в коміс сусїдні земства — полтавске, александрівске, миргородске і иньші, щоб розповсюднити по школах свого обсягу. Дирекция народних шкіл терскої области закупила також твори Квітки для своїх шкіл. Квітку, додає та часопись, побачиш нинї на столї кождої інтелїґентної родини на полудни Росиї. В тім фактї бачимо радістний обяв симпатий громадских до нашого рідного слова. Дай лиш, Боже, щоб він розвивав ся, і дальше в тім напрямі. Українцям треба як найсильнїйше піддержувати такі обяви.

Справи економічні.

Що треба робити з бараболями, нім їх садити?

Хто хоче цїлком напевно зібрати в осени як найбільше і доброї бараболї, той мусить вже тепер о те дбати, нім ще їх посадив.

Бараболю насїнну держать в льоху або в ямі. Прийде-ж весна, то і бараболї в льоху чують весну, і оживають до нового житя; починають пускати паростя. І се саме час, щоб хлїбороб бараболям не дав зростати. Коли сему причина вохкість, теплїня і темнота, то кождий ґазда знати ме, що зробити. На двір отже з бараболею з льохів та ямів, де она нераз зросте в клубки так, що аби єї розірвати, треба паростя обривати. У котрого ґазди таке буває, той нім ще посадив бараболю, вже стратив значну часть осїнного збору і то з власної вини.

Яким же се чином? А таким: Кожде очко бараболї пускає по кілька паростків. Очивидна річ, що насамперед прокльовує ся н а й с и л ь н ї й ш и й парісток і саме той парісток для росту бараболї найважнїйший. Коли насїнник бараболяний пустить той перший паріст аж в рілї, то видатність бараболї буде як найбільша, а як той паріст зросте вже в льоху або в купі, і ще як єго відломить ся або ушкодить ся, тоді наміс‌ть него проклюють ся другі с л а б ш і паростя, а звістна річ, що і з с л а б ш и х п а р о с т і в б у в а є с л а б ш а р о с т и н а.

Отже насїнну бараболю треба завчасу з ямів або з льохів видобути на тік або на иньше яке місце, де-б єї вітер провівав; тай не сипати єї тут на купу, а розгорнути досить тонко у верству на яких 15—20 центиметрів, т. зн. на малу пядь завгрубшки, най єї через днину вітер провіває і осушує; аби-ж мороз єї не ушкодив, треба єї легко соломою прикривати.

Добуваючи бараболю з ями або з льоху, треба єї зараз п е р е б р а т и, а притім виби-

рати на насїне таку бараболю, що не богато має очок, бо се найлїпша.

Розгорнена тонко бараболя не буде кільчити ся, а що ще важнійше, она трохи привяне, а се для садженя найлїпше. Чим скорше хто розгорне так бараболю на повітрю, на яснім, сухім і холоднім місцї, тим меньше стратить она крохмалю з себе, а крохмаль се найважнійша річ для першого росту в рілї; бараболя, що дуже зросла, тим самим занадто ослабила ся, і в рілї не може добре розвинути ся. Але у всім найлїпше спробувати, а проба показує, що коли збір бараболї із насїня, що не зросло, був 100, то із такої, де один раз пароети відорвано, лиш 94, а де два рази пароети відорвано, лише 83, а де три, лиш 70. Ті числа ясно показують, о скілько тратить ґазда, коли не уміє з бараболею добре обходити ся.

Те, що бараболя трохи привяне, для єї росту також дуже потрібне; та бараболя скорше зійде. Се дуже важне особливо тодї, коли бараболю пізно садить ся. Привяле насїнє росте також далеко скорше, так що бараболя із привялого насїня о 14 днів скорше дозріває. Очивидно, най нїхто сего не розуміє так, що насїнє має зісхнути; нї, насїнна бараболя має лиш привянути. І тут проба показала, що видатність із привялого насїня була о 30 процент більша, нїж з бараболї, котру просто з ями садили. Добрі ґазди кажуть також, що бараболя із привялого насїня не гниє.

І наука і практика показує, що найлїпше садити бараболю невелику і цїлу. Але нераз мусить ґазда краяти, бо не стало-б на насїнє; а як нема середної лиш сама велика бараболя на насїня, то таки конечно треба єї краяти. Хоч краянє не дуже користне для видатности, хоч добрі ґазди кажуть з досьвіду, що краяна бараболя більше гниє, то що-ж робити? Нераз з конечности треба таки краяти, але краянє краяню не рівне, треба знати, як краяти. При краяню треба на те уважати, щоб на кождій половинї було кілька очок з голови і кілька із заду або із пупця. (Зад або пупець се та часть бараболї, що від неї іде хвостик, на котрім бараболя тримає ся корча бараболяного — з того виходить, що звичайно треба краяти бараболю поздовж, а не поперек.) А як і так зле виходило-б, і на половинах не було-б досить очок, то треба краяти поперек і садити самі лиш ті половини, де є очка з голови, а ті половини, де таких очок нема, лїпше ужити в господарстві, бо з такого насїня пожитку не буде. Краяти треба не скорше як перед самим садженем. Коли-ж покраяна бараболя мусїла довше стояти, то борони Боже, щоб лежала в великих купах або в міхах, бо она загріє ся, і тим стратить силу кільченя, а треба єї розгорнути тонко де на тоцї, на місцї, де вітер провіває. Дуже добре посипати покраяну бараболю попелом (з дерева); тим охороняють ся краяні боки від зверхного впливу, а крім того в попелї є дуже добра пожива для бараболї — калїй і фосфоровий квас.

Оттак треба садити бараболю, а буде хосен з працї. Коли хто не вірить, най спробує і посадить кавалок по свому, а кавалок після нашої ради, а переконає ся.

Про стан засївів в першій половинї квітня подає австрийске мінїстерство рільництва такі подробицї: Осїнї засїви перетримали досить добре остру зиму, хоч пшениця трохи потерпіла на перезимованю. Також миши наробили богато шкоди. Веґетация в наслїдок зими спинена, але розріст був дуже успішний. Лїтні засїви відложені з причини довготреваючої зими і вогкости землї. Се спізненє може виносити в відношеню до инших лїт 2—3 тижнї. Засїви заповідають ся добре: цукрові бураки і бараболї, котрі вже денеде садять, видадуть здаєть ся меньше обильні плоди. Богато лугів стояло по станю снїгів під водою, а се позваляє надїяти ся доброї пашї. Дерева овочеві потерпіли місцями від снїгу, особливо молоді деревця від заяців. Винна лоза добре перезимувала і декуди (як в Тироли) сочиста, що подає добру надію.

ТЕЛЄҐРАМИ „БУКОВИНИ“.

Відень, 3. мая. Вчера в радї державний вела ся дальше нарада над реформою податковою. Слїдуюче засїданє в суботу.

Люблина, 3. мая. Вчерашний день минув спокійно. Передвчера трясла ся сильно земля через три секунди.

Льондон, 3. мая. В добре поінформованих кругах говорять, що Росбері подає ся до димісиї.

Видає і за редакцию відповідає Осип Маковей. З друкарнї Г. Чоппа.

